

Izhaja vsaki četrtek ob 11. uri dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1-50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 K.

Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, dvorišče sv. Hilarija št. 7.

Naročnino in naznanila sprejema upravnništvo v Gorici, Semeniška ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnemu vrtu in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vrstah, in sicer: če se tiska enkrat 14 vin, dvakrat 12 vin, trikrat 10 vin, večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič) v Gorici.

Organizujmo se tudi politično!

Poleg kmečke stanovske organizacije nikakor ne smemo in ne moremo pustiti izpred oči politične organizacije. Minule volitve v deželni zbor so dejanski pokazale, kolike važnosti za javno življenje so katoliška politična društva. Navad napredne stranke je bil v tolminskem volilnem okraju naravnost nečuden. Poslužili so se vseh sredstev, da bi vrgli naša kandidata. A ves trud, ves napor je bil brezuspešen. Zmagala je sijajno naša stranka. Za zmago pa se imamo zahvaliti vrlima političnima društvoma za bovški in kobariški okraj. V obeh okrajih je napredna stranka računala na gotovo večino. Toda društvi začeli ste prirejati volilne shode, ljudstvo je slišalo jasno in odkrito besedo, odprle so se mu oči in spoznalo je liberalne nakane. In „moj up je šel po vodi“, klicala je liberalna stranka. Zmagali smo mi s sijajno večino. In javno moramo priznati, da je ta vspeh edino le sad obeh političnih društev.

To dejstvo govori, da treba ustanavljati tudi politična društva. Mnogo, mnogo moramo goriški Slovenci v tem oziru še storiti! Kakor mreža morajo se razprostrirati po celi naši deželi politična društva, delujoča vsa v jednem duhu za vero in narod. Za vsaki sodni okraj se mora ustanoviti katoliško politično društvo. Ustanoviti se mora in sicer takoj, brez odloga.

Ta društva morajo imeti v posameznih občinah svojega okraja svoje poverjenike in stalne poročevalce, ki stalno vzdržujejo duševno vez mej somišljeniki dotične občine in odborom političnega društva. V vsakem količkaj važnem slučaju naj dopisujejo poverjeniki in sploh somišljeniki društvenemu odboru, bodisi, da ga pouče o važnih dogodkih ali razmerah, ali pa da si izprosijo sveta ali navodila za svoje postopanje. Na ta način se vsi stvari krepka jednotna organizacija somišljenikov dotičnega okraja. Treba je le migniti, in cela armada je na nogah.

LISTEK.

Češčena bodi kraljica...

Zahajajoče solnce je z zadnjimi žarki poljubljalo vrhove mogočnih gor, ter je od zelenih gozdov se poslavljaje zlatilo bele stene prijazne kapelice stoječe ob robu temnega gozda.

V kapeli, pred podobo preblazene Device, kleči z sklenjenima rokama mlada deklica. Angelsko mili obrazek obrobajo zlato rumeni lasje, in nedolžno oko je zaupljivo vprto v rajsko milo obličje nebeške Kraljice.

Uboga Lisetta! Jedva je minulo dve leti, kar ji je ljubi Bog vzel skrbnega očeta, in danes so ji pokopali ljubljeno mamico. Z gomile drage matere hitelo je zapuščen 10letno dete v kapelo, kjer jo najdemo pred podobo preblazene Device.

Kako zaupno dviga nedolžne ročice proti Njej, ki je Tolažnica žalostnih, iz angelsko čistega srca kipi proti nebu vroča prošnja, naj bode Ona, ki je Mati sirot in zapuščenih, tudi njena Mati, varhinja in voditeljica.

Na javno mnenje upliva se najbolje z društvenimi shodi. Posebne važnosti so društveni shodi, na katerih se razpravljajo zanimiva dnevna vprašanja. Nič ne upliva tako prepričevalno na človeka, nego živa beseda. Na shodih pa pride v poštev še dvojna korist: prvič se govori zajedno k velikemu številu ljudi — drugič pa na takih shodih navdušenje jednih vedno tudi navdušuje druge, ki so sicer bolj hladni. Jeden navdušuje drugega, v vzajemnem navduševanju se krepi verska in narodna zavest.

Zato kličemo: Ustanovite v vsakem sodnem okraju katoliško politično društvo! Ustanovite je takoj, brez odloga! Ura zamujena, ne povrne se nobena. Ustanovljena društva pa naj pridno uporabljajo sredstva javnih shodov. Kajti to sredstvo je tolike važnosti, da društvo ki nič drugega ne dela, nego snuje javne shode z zanimivim vsporedom, je tako izpolnilo svojo najvažnejšo nalogo in že radi tega zasluži pohvalo.

Somišljeniki, na delo! Za vsaki sodni okraj se takoj sestavi osnovalni odbor, ki ukreni vse potrebno, da se pravila potrdi in društvo prične delovati. Na delo brez obotavljanja in omahovanja!

Resolucija drugega slovensko-katoliškega shoda se glasi:

„Ustanavljajo naj se za posamezne kraje, župnije, občine ali okraje (dekanije, okrajna sodišča, glavarstva) katoliška politična društva. Vsako tako društvo naj se dogovori z lastništvom katoliškega lista tako, da bo vsak društveni član dobival dotični list kot glasilo svojega društva.“

Ničesar ne verujem!

Društva morajo v smotrih in sredstvih služiti le dobremu. So pa tudi taka društva, ki so slaba in h katerim ne more nihče pristopiti z mirno vestjo. Tu ne menimo le onih skrivnih društev, kakor so prostozidarska, ki jih je pod kaznijo izobčenja prepovedal sv. Oče Leon XIII., ampak vsa ona društva, ki smatrajo vero za postransko ali kakor pravijo, zasebno stvar, so veri

V pobožno molitev zatopljena začuje za seboj korake in ozrši se, zagleda na pragu kapelice moza obločenega v lovsko obleko. Črna brada obraščala je rujavi od solnca ožgani obraz, in kodrast lasje padali so neredno na visoko, ponosno čelo, izpod katerega so dve divji očesi nekako zasmehljivo gledali malo Lisetto.

Deklica, pri prvem pogledu sicer nekoliko prestrašena, ojači se kmalu in otroško priprosto nagovori tujca:

„Ste li prišli tudi Vi molit k preblazeni Devici?“

Toda ubogo dete prestraši se še bolj, ko ji tujec osorno odgovori:

„Ne otrok, za moža se ne spodobi, da bi se klanjal ženskim podobam, nekdanj da, bil sem tako neumen, toda sedaj ne več.“

„Neumen?“ odvrne otrok pogumno, „je li neumnost častiti preblazeno Devico? Ah glejte kako je lepa! gotovo Ona tudi Vas ljubi, pokleknite vendar in molite z menoj.“

„Dete, da bi ti znalo kedo sem jaz, ne bi govorilo tako“, odvrne tujec.

pogubna. Ko človek pristopi k takemu društvu, zamrežijo ga od vseh strani, da ne more uiti. Kakor pajek izpije kri svojemu plenu, izrujejo mu taki ljudje pogloma vero iz srca.

Vero tedaj lahko izgubimo, ako služimo živalskim strastem, ako čitamo brezverske spise, ali pa tudi s pristopom k slabim društvom. Te našete stvari so korenike moderne brezvere.

5. Preiščimo še, ali je public: „Ne verujem ničesar“ resnična. Saj niti res ni, da ne veruje ničesar; takega človeka, ki bi ničesar ne veroval, ni na celim svetu. Brez vere padel bi omikani svet nakrat na stopinjo divjih zverin. Vera je dvojna: naravna in nadnaravna. Naravna vera se opira na naravni, človeški ugled, in zadeva medsebojno življenje. Nadnaravna pa se opira na božji ugled in zadeva naše razmerje do Boga. Vsakdo ima naravno vero. Gospoda veruje kuharici, da ne zamoša strupa v jed, gost mora verjeti krčmarju, da je njegova pijača pristna, da vsaj škodljivih tvarin ni v njej. Ako se vozimo po železnici, zaupamo vodniku, da nas ne strmoglati v prepad. Učenec veruje učitelju, da je A A in B B, čitatelj veruje knjigi, v kateri stoji, da je bila 1878 vojska v Bosni; trgovec veruje odjemniku, da mu bo plačal; kdor sklepa pogodbo, veruje sodrugu, da bo izpolnil prevzeto dolžnost. Vedno in povsod tedaj nahajamo „vero“.

Ako človek veruje človeku, jeli pametno ljubemu Bogu odreči vero? Gotovo mora Bogu še tisočkrat bolj verjeti. A kako vem, da Bog govori in s kom govori? Sv. Pavel piše: „Cerkev je steber in temelj resnice“. Katoliška cerkev tedaj mi pove to.

Govor dr. Tavčarja in odgovor posl. Povšeta.

O sv. misijonih.

Dr. Tavčar je govoril dne 22. nov. v državni zbornici tudi o sv. misijonih. Rekel je: „Misijoni hujskajo ljud-

„Kedo pa ste vendar?“ vpraša radovedno Lisetta.

„Si li čula kdaj ime — Carlo Benzoni?“

„O da! mnogokrat, tako se zove vodja roparjev, ki so že toliko popotnikov oropali in pomorili. In jaz sem vedno molila za Karla Benzoni-ja, da bi se poboljšal.“

„Otrok moj, Carlo Benzoni sem jaz“, odvrne tujec ginen, „le moli za me, morda te Bog usliši“. S temi besedami obrne se ter hoče oditi.

„Ne, ne, vzklikne deklica“, sedaj pa le pokleknite z menoj in prosite Marijo odpuščenja, oh saj ona je tako dobra, gotovo Vam odpusti!“

„Ne, dete“, odvrne ropar, „jaz že davno ne znam moliti.“

„Ne znate moliti?“ začudi se deklica. „Vas li Vaša mamica ni učila moliti? ali Vam je morda že umrla? O, le pokleknite in molite z menoj, vsaj „Češčena bodi Kraljica“, to gotovo znate!“

In roparja za roko nazaj potegnivši poklekne pred altarček in roke sklenivši začne z milim glasom:

stvo na njegove stroške. Po misijonih ljudstvo podivja.“

Poslanec Povše mu je odgovoril: „Vedno sem slišal, da se dotični troški za ljudske misijone pokrivajo s prostovoljnimi doneski. (Dr. Tavčar mrmra). Prosim, gosp. doktor, imenujte slučaj, pa ni treba tako splošno črniti in obsojati.“

Dr. Tavčar je tudi trdil, da po misijonih ljudstvo podivja in da duhovniki ljudstvo hujskajo. To vse so znane tirade naših nasprotnikov. Če se je res ob pogrebu g. župana Žgurja v Gočah tako godilo, kakor trdi dr. Tavčar, potem mi vsi to obžalujemo. Dobil sem tri pisma, v katerih se zatrjuje, da ni bilo tako, kakor trdijo nasprotniki. G. kurat Ferjančič je sam prosil svoje pristaše, naj pozabijo ob smrti, kar je bilo, in naj se udeležijo pogreba. Odločno pa moram ugovarjati, da bi bil pristaš naše stranke streljal ob pogrebu.“

O škofovih zavodih.

Dr. Tavčar je rekel: „V vsaki župniji duhovniki določujejo, koliko morajo gospodarji, otroci in posli v gotovem času plačevati za škofove zavode. Ta denar prejema škofov eksekutor.“

Poslanec Povše je odgovoril: „Jaz gotovo veliko občujem z ljudstvom, ker imam posestva tudi na deželi; reči pa moram, da tega nisem še slišal. (Dr. Tavčar ugovarja). Vi, g. dr. Tavčar, gotovo se niste dobili plačilnega naloga za škofove zavode in bi tudi ne dal beliča. Res je, da knezoškof nabira denar za svoje zavode, a to so le prostovoljni darovi. In kakor sem te dni čul, se bodo v bodoče prostovoljni prispevki za škofove zavode pobirali le v cerkvi. Torej ni res, da se ljudje strašijo z eksekucijami.“

O duhovnikih.

Dr. Tavčar je strastno napadal duhovščino ter jej očital, da iz ubogega ljudstva izžema denar.

Poslanec Povše pa mu je odgovoril: „Ravno duhovniki so založili mnogo

„Češčena bodi kraljica, mati milosti...“

Nehote pokleknil je ropar v ozadju kapelice, ter ginen poslušal molitev nedolžnega otroka.

In ko je deklica dospela do besed: „O milostljiva, o dobrotljiva, o sladka Devica Marija!“ kanila je divjemu roparju z očesa svilla solza in kakor da se sramuje mehkih občutkov, planil je kvisku, iztrgal deklici križec, katerega je med molitvijo držala v sklenjenih rokah, ter naglim korakom odšel v divji temni gozd...

Mlada Lisetta bivala je po smrti svoje matere pri neki teti, katera jo je ljubeče ko lastno dete skrbno vzgojevala.

Nedolžno čisto srce darovala je v svojem 20. letu popolnoma nebeškemu ženinu, ter je vstopila v samostan usmiljenih sester. Ko redovnica prejela je ime: „sestra Marija“ ter je tako pod vodstvom nebeške Kraljice darovala celo svoje življenje terpečemu človeštvu. Ropar Benzoni izgubil ji je že davno iz spomina, ker itak ni bilo ničesar več čuti o njem.

dijaških ustanov. Sto in sto slovenskih akademikov je samo s temi ustanovami dovršilo svoje nauke in doseglo častna mesta.

Saj je za dunajsko vseučilišče duhovnik Knafelj založil menda 50 lepih ustanov. V Ljubljani smo si zgradili zavod za gluhoneme, ki stane nad polovico milijona kron in ta denar je le iz duhovniških rok.

Konečno pa še naglašam, da je bila slovenska duhovščina vedno zvesto udana svojemu narodu in da tudi Tavčarjev govor ni iztrgal iz stotisočerihih src slovenskih ljubezni in spoštovanja do slovenske duhovščine. (Živahna pohvala).

O slovenskem ljudstvu.

Dr. Tavčar je govoril o slovenskem ljudstvu v državnem zboru tako-le: „Naše kmečko ljudstvo še ni zrelo za nikako javno delovanje. Duševna revščina našega kmeta je neznosna; ne vidi nič, ne sliši nič, ne občuti nič, prav kakor hlod je, ki se potem razreže v farovski deske. Naše kmetstvo ljudstvo je ostalo surovo, nevedno in za vsak napredek nesposobno. Naš kmet je k večjemu polčlovek.“

Tako je sramotil dr. Tavčar v državnem zboru pošteno slovensko kmečko ljudstvo. Naši zagrizeni sovražniki Nemci in Lahi so mu ploskali.

Na te besede mu ni hotel poslanec Povše odgovorjati, ker se je s tem pri vseh Slovencih že sam obsodil. Tudi najožji somišljeniki Tavčarjevi obžalujejo, da je tako govoril.

Politični pregled.

Konzistorij v Rimu. — V torek se je vršil v prisotnosti kardinalov in papeževega dvora tajni konzistorij. Pri tej priliki je imel sveti Oče nagovor, v katerem je obžaloval, da mora govoriti o žalostnih mesto o veselih dogodkih. Izrazil je svojo bolelost nad načrtom zakona glede ločitve zakonskih zvez, ki ga namerava odobriti italijanski parlament. Papež je pojasnil, da bi tak zakon nasprotoval nauku katoliške cerkve. — Potem so bili imenovani armensko-katoliški nadškof za Lvov Theodorovic, ter škofje Istvan Varossy in Szecheny. Naznanjeno je bilo tudi imenovanje zadrškega nadškofa Dvornika.

Seja državnega zbora dne 12. t. m. — Zbornica je razpravljala o kmečkih zadrugah. Splošna debata je bila hitro končana, kajti večina poslancev z veseljem pozdravlja ta zakon. Naj omenimo, da je poročevalec o tem zakonskem načrtu kranjski poslanec Povše. Na njegov predlog je zbornica tudi takoj začela s podrobno razpravo ter soglasno sprejela § 1.

Seja državnega zbora dne 13. t. m. — Ob začetku seje je prišlo do burnih prizorov, katere so povzročili socijalni demokratje. Nato je zbornica uspešno nadaljevala razpravo o kmečkih zadrugah.

Seja državnega zbora dne 14. t. m. — Paragraf 2. o kmetijskih zadrugah je obveljal brez premembe, paragraf 11. pa s spremembama, da so pridobninsko-gospodarske trgovine izključene, dovoljeno pa skupno nakupovanje gospodarskih potrebščin.

V svojem stanu presrečna, živela je le svojemu poklicu, ter je na ostali svet pozabivši vestno spolnjevala dolžnosti, katere ji je nakladala ljubezen do Boga in do bližnjega.

Kar jo nekega dne nenadoma pokličejo v govorilnico. Vstopivši zagleda pred seboj častitljivega starčka, v redovni obleki, kateri jo po prijaznem pozdravu nagovori:

„Me li še poznate, častita sestra?“

Predno je bilo mladi redovnici moogoče odgovoriti, potegne starček iz nedrja križec ter ji ga poda z besedami:

„Pred 15timi leti, častita sestra, vzel sem Vam ko Carlo Benzonu ta križec, in ko oče Frančišek Vam ga danes hvaležnim srcem vračam. Spominjajte se me, prosim, v molitvi. Z Bogom!“

Izrekši pokloni se strmeči redovnici in naglim korakom odide.

* * *

Nekaj let pozneje prejela je sestra Marija od predstojnika bližnjega samostana zadnji pozdrav in blagoslov v Gospodu zaspalega očeta Frančiška nekdanj — Karla Benzonija.

Seja državnega zbora dne 16. t. m. — Zbornica je vsprejela § 12. in pričela razpravo o §§ 13., 14. in 15. zakona o kmečkih zadrugah. Dr. Žitnik je predlagal, naj bi vlada dala iz državnih sredstev 4 milijone kron za ustanovitev kmečkih zadrug. Predlog je bil odklonjen.

Seja državnega zbora dne 17. t. m. — Zbornica je dovršila drugo branje o kmečkih zadrugah ter pričela razpravo o §§ 59. in 60. obrtnega reda.

Tajni ukaz proti dvoboju. — Glasom poročila dunajske „Arme-Zeitung“ so dobili pred kratkim vsi avstro-ogerski častniki rezervni odlok, ki ima namen omejiti dvoboj v armadi. Pri častnih aferah mej častniki ne sme priti nikdar do poziva k dvoboju, dokler ni o tem obveščeno poveljstvo dotičnega polka. To oblastvo potem določi, naj se li vrši dvoboj ali ne; v slučaju dejanskih razžalitev sme isto razžalitelja pozvati pred sodišče. — Ta odlok je izšel očitno pod vtisom zadnjega aristokratskega oklica, a je zopet le samo polovično delo. Dvoboj bodo le tedaj popolno odpravili, ako ga enostavno prepovedo. Nadomestilo za to se bo že našlo, samo če ga dotičniki hočejo iskati.

Vseučilišče v Zagrebu. — Avstrijski pravosodni minister je v principu priznal veljavnost izpitov zagrebškega vseučilišča za tostransko državno polovico. Sedaj se vrše dogovori med pravosodnim in naučnim ministrom, bi li bilo iz kakega predmeta treba še izkušnje v Avstriji.

Odbor v proslavo okupacije Bosne in Hercegovine. — Na Dunaju se je te dni osnoval odbor, ki bo vodil proslavo 25-letnice, odkar ste Bosna in Hercegovina okupirani. L. 1903 se priredi skupni izlet na takratno bojno polje in na grobove padlih avstrijskih vojakov. Protektorat bode skoro gotovo prevzel nadvojvoda Fran Ferdinand.

Mej Rusijo in Japonsko se od homatij na Kitajskem senkaj razmere nekako čedalje bolj poojstrujejo. Poglavitni vzrok te napetosti je otok Korea, katerega hoče dobiti Rusija v svojo neodvisnost od Anglije in Japonske. To pa je proti dlaki Japoncev, kajti Japoncem je Korea nekaj življenjski pogoj. Japonska je silno obljudena dežela, ki nima dovolj prostora za vse svoje prebivalstvo. Otok Formosa, ki je v njihovih rokah, že davno več ne zadošča, da sprejme vse priselence iz Japonske; otok Korea pa je jako razsežna, rodovitna, a še zelo malo obljudena zemlja. Zaradi tega se je žele Japonci polastiti. Ker pa je Rusija proti temu močna ovira, zaradi tega vlada na japonski strani veliko sovraštvu proti Rusiji, katera se hoče preko Mandžurije polastiti tudi Koreje.

O vojni v južni Afriki imajo listi čedalje redkejša poročila, to je podobno, da bi utegnili biti vojne vendarle kmalu konec. Vendar je temu težko verjeti, kajti Buri se ne odreko svojem cilju popolne svobode in imajo upanje, da se jim posreči doseči ta cilj. Oni imajo še vedno stalne armade 16000 mož v svojih republikah, a ravno toliko je ustašev v Kaplandiji in tam okoli. Angležke moči pa čedalje bolj pešajo, ker jim primanjkuje potrebne živine. Zaradi tega vlečejo iz vseh krajev sveta konje skupaj za južno Afriko, katerih pa le malo dospe na bojišče ker poginejo po poti. Dewet ima zdaj v bližini Pretorije 3000 mož zbranih v okolici Heilbronna, kjer obkoljuje čete polkovnika Wilsona.

Kmetijske zadruge.

Paragraf 1. o kmetijskih zadrugah, kakor ga je sprejel državni zbor dne 12. t. m., se glasi:

„V smislu tega zakona in v smislu deželnih zakonov sklenjenih v tem okvirju se praviloma v vsakem sodnem okraju ustanovi stanovska kmetijska zadruga za ta okraj in v vsaki deželi za vso deželo. Te zadruge se imenujejo okrajne in deželne kmetijske zadruge. Deželni zakoni pa morejo določiti, da se zadruge izjemoma snujejo le za posamezne kraje v deželi ali tudi samo za en ali več sodnih okrajev skupaj, več deželnih zadrug ali tudi za posamezne skupine poljedelcev. Deželni zbori morejo tudi določevati, da se že obstoječe zadruge razdružujejo ali obstoječe združujejo po novih okrajih.“

Paragraf 2. določa namen kmetijskih zadrug, paragraf 11. pa delokrog. Ta dva paragrafa je zbornica sprejela v soboto dne 14. t. m.

Paragraf 2. se glasi: „Namen teh kmetijskih zadrug je, da se zboljšajo pravne in gnotne razmere poljedelcev z gojitvijo skupnosti, z vzajemnim poukom in podporami, s pospeševanjem stanovske samozavesti, stanovskih združnih ter sploh gospodarskih koristi.“

Paragraf 11. se glasi: „Delokrog kmetijskih zadrug določa § 2. označeni namen. Osobito morejo te zadruge v okviru bodočih deželnih zakonov in statutov izvrševati naslednje naloge: a) posredovati pri nakupovanju poljedelskih potrebščin, ki jih te zadruge potrebujejo v svojem obratu; b) posredovati pri prodajanju združnih kmetijskih pridelkov; c) pospeševati naprave pridobitnih in gospodarskih zadrug, da si ustanavljajo skladišča in zaloge za skupno prodajo kmetijskih pridelkov, da si ustanavljajo kleti, mlekarne, klavnice, pečnice in druga podjetja, ki morejo skupno uporabljati kmetijske pridelke. Ustanavljati pridobitnih in gospodarskih zadrug te stanovske zadruge ne smejo; d) ustanavljati in pospeševati zadruge in druga društva, ki morejo gojiti poljedelstvo in gospodarstvo ter sploh pospeševati razvoj poljedelskih razmer; e) ustanavljati nove in pospeševati že obstoječe posojilnice, osobito po Raiffeisnovem načinu v svrhu osebnega in lombardnega kredita; f) posredovati med združniki in hipoteknimi bankami za neodpovedljiva, amortizacijska hipotekna posojila; g) posredovati pri konvertovanju visokoobrestnih v nižjeobrestna, odpovedljivih v neodpovedljiva, amortizacijska hipotekna posojila; h) sodelovati pri organizaciji in upravi produktivnih borz in trgov ter posredovati pri razsodiščih poljedelskih borz v okviru dotičnih določb; i) sodelovati pri zavarovanju poljedelcev in gozdarjev za življenje in starost, za slučaj bolezni, nezgod in onemoglosti, dalje pri zavarovanju proti ognju, toči in kužnim boleznim ter izvrševanju deželnokulturnih zakonov, v kolikor zadrugam to dopuščajo posebne določbe; j) pospeševati kmetijski pouk, predavanja ter shode poljedelcev; k) zbirati poljedelsko statistiko; l) posredovati in skrbeti za delo ter uravnavati pogodbe s poljedelskimi delavci itd.; m) skrbeti, da se nadzorujejo semena ter združni promet s kmetijskimi preizkuševališči; n) združnikom priskrbeti pravno pomoč; o) ustanavljati razsodišča za pravno razsojo preprirov mej združniki in njihovimi pomočniki, mej zadrugami in člani ali mej člani samimi.“

Stanovske zadruge imajo tudi pravico dajati nasvete državnim in avtonomnim oblastvom o stvareh in o vprašanjih, ki se tičejo stanovskih koristi; dalje imajo pravico sodelovati pri naredbah države in avtonomnih korporacij v prosep deželne kulture, osobito glede podpor in melioracij.

(Dalje pride.)

Novice.

Božično voščilo. Mir ljudem na zemlji! Tako so peli angelj v noči rojstva našega Gospoda Jezusa Kr. To pesem ponavlja sv. cerkev vsako leto za božične praznike želeč vsem vernikom miru, ki nam ga je prineslo na zemljo Božje dete.

Pred vsem nam je prineslo mir z Bogom, ki je nam najbolj potreben, kajti čista vest je prvi pogoj prave sreče in zadovoljnosti na zemlji.

Prineslo pa nam je tudi mir z bližnjim. Po zapovedi Izveličarjevi se moramo med seboj ljubiti, ljubiti moramo tudi svoje sovražnike.

Ta mir, ki nam je prišel z nebes, voščimo za vesele božične praznike vsem cenjenim naročnikom, čil teljem, prijateljem in vsem ljubim Slovence, kateri verujejo, da je Jezus Kr. Sin Božji, ki se nam je rodil v borni bellehemiški stalici: Mir ljudem na zemlji!

Prihodnja številka „Prim. Lista“ izide radi božičnih praznikov še-le v petek dne 27. t. m.

„Primorski List“ bo praznoval, kakor smo že zadnjič omenili, prihodnje leto desetletnico o svojega delovanja. Prosil smo cenjene prijatelje, naj za to priliko list kaj razširijo med ljudstvo. Danes naznanjamo še, da smo prejeli za prihodnje leto krasne poljudne razprave o socijalnem vprašanju, ki bodo naše kmečko in delav-

sko ljudstvo zelo zanimala. Naš list se ne bo spuščal v neplodne prepire, ampak bo vstranski pospeševal socijalno delo, katero nas čaka v obilni meri. Upamo tedaj, da se z novim letom število naročnikov poveča. Stare naročnike ponovno prosimo, naj nam ostanejo zvesti in naj redno plačujejo naročnino.

Novim naročnikom bomo poslali že prihodnjo številko, ako se pravočasno oglase.

Duhovniške vesti. — Nevarno je obolet monsignor Zernitz, kanonik prvostolne cerkve.

Č. g. Iv. Kunšič, kaplan v Podmelcu, je imenovan vojaškim kaplanom II. reda v rezervi pešpolka št. 97.

Deželni zbor goriški skliče se v prvo zasedanje že 27. t. m. Imel bode samo nekoliko sej, potem se pa zasedanje preloži.

Trgovinske zbornice. — Vse trgovinske zbornice se razpuste dne 30. t. m. Nove volitve vanje se bodo vršile meseca februarja ali marca.

Sprememba v poštnem prometu za Božič. — Od 17. do vstetega 24. t. m. bode odprta tovarna pošta od 7 ure zjutraj do 7. zvečer. Od 20. do vstetega 25. t. m. pa se bodo sprejemale pošiljatve za tovarno pošto od 8. zjutraj do 7. zvečer.

Iz ozira na nujnost v poštnem poslovanju v tej dobi je potrebno da vsak odpošiljalec tovarnih pošiljatev pridene paketu še naslov na posebnem lističu.

Poštni urad na goriški postaji nam naznanja, da se od 18. do vstetega 24. t. m. vožne pošiljatve, denarna pisma, kakor tudi poštna nakaznice in branilne vloge sprejemajo od 8. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

Za laško vseučilišče v Trstu. — V nedeljo je bil v Trstu v „Politeama“ shod za laško vseučilišče v Trstu. Navzoči so bili skoro vsi laški državni poslanci ter mnogo županov in zastopnikov iz Istre, Dalmacije in z Goriškega.

Po shodu je bila smešna demonstracija po mestu!

Zborovanje zveze okrajnih bolniških blagajni je bilo v nedeljo v Trstu. Navzočih je bilo 18 slovenskih in hrvatskih odposlancev in le 8 laških. Naši so imeli tedaj večino, a kljub temu se je zgodilo, kar so Lahi hoteli, ker so slovenski liberalni odposlanci glasovali — z Lahi!

Hrvatsko-slovenski list „Evharistija“. — S pričetkom prihodnjega leta začne izhajati v Krku nov list, podoben znani nemški „Evcharistia“, v hrvatskem in slovenskem jeziku, kot glasilo bratovščine „duhovnikov častivcev sv. Rešnega Telesa“. Urednik listu bo g. dr. Klement Bonifacić, tajnik škofijskega ordinarijata v Krku. Mi iskreno pozdravljamo novo glasilo in priporočamo vsem čč. duhovnikom, da naj ob novem letu naročijo hrv.-slov. „Evharistijo“ mesto nemške. — Milostivi g. škof dr. Anton Mahnič nam piše v zasebnem pismu: „Pač potrebno je, da se v imenu Jezusovem združimo ter oborožimo za prihodnost. Politika nima tu nič opraviti, ali ono, kar srčno želim, je, da bi se po novem glasilu vnela srca duhovnikov za sv. katoliško stvar in za visoke ideale, katerih neizercpljivi vir je Jezusovo Sreče.“

Zahvala in prošnja. — Pristrčna prošnja je našla odmev v srehih nekaterih rodoljubov. Šolski knjižnici v „Šolskem Domu“ so namreč darovali razne za mladino primerne knjige: g. svetnik Vodopivec, g. nadučitelj Abram, g. Vernik, podariši knjižnici letošnje knjige družbe sv. Mohora, g. Dugar, g. A. Šinigoj in trije neimenovani gospodje; jeden izmed neimenovanih darovalcev je podaril tudi več metodičnih knjig za učiteljsko knjižnico. Plemenitim darovalcem pristrčna hvala!

Število mladih bralk in bralecev v „Šolskem Domu“ je jako veliko in šolska knjižnica že vedno borna. Cenj. rodoljubi in rodoljubkinje, posnemajte vrle darovalce in obogatite šolsko knjižnico!

L. Koršič, knjižničarica.

Nekaj novega o bohinski železnici. — Iz Trsta poročajo, da deluje tržasko društvo inženirjev in arhitektov z mestnim svetovalecem Gairingerjem na čelu na to, da bi se načrt za bohinsko železnico premenil tako, da bi se železnica iz Gorice izpeljala mimo Mirna, Jamelj, Devina in ob bregu morja v Trst.

(Dalje glej v prilogi.)

Omenjeno društvo je predložilo mestnemu svetu tržaškemu v tem smislu spomenico, katero so pa mestni očetje odklonili. Kljub temu se je izrazil v seji svetovalec Gairinger, da hoče vse poskusiti, da le svoj namen dosežejo.

Prepričani smo pa za trdno, da tega namena ne dosežejo, saj je načrt železnice čez Rihenberg, Stanjel, Dutovlje in Opčine sprejet v državnem zboru in poterjen od presvetlega cesarja. V tem oziru smemo biti brez skrbi!

Skopo na Krasu. — Ni davno od tega, kar so bili v Skopem na Krasu zemljemerci, ki so ogledavali zemljišče za napravo postaje v Skopem. Ogledavši si zemljišče v Vogelskem dolu, so se vrnili skozi Opčino v Trst.

Nagla smrt. — Ravnikar nam je došla s Kostanjevice v Gorici prežalostna vest, da je prečastiti in mnogozaslужni o. **Oton Einspieler** nocoj nenadoma umrl. Našli so ga jutraj v postelji mrtvega. Zadel ga je kap. Bog mu daj luč počitka večnega!

Mestni svet goriški je imel v pondeljek sejo, v kateri je odobril proračun za l. 1902. Vseh rednih stroškov je 580.634 K, izrednih stroškov 40.131 K, rednih dohodkov pa le 186.741 K. — Skupni primanjkljaj znaša tedaj 434.024 K, ki se mora pokriti z izrednimi dokladami.

Te svote pričajo dovolj o uzornem gospodarstvu revnega goriškega mesta!

Iz papirnice v Podgori so v soboto zopet odpustili mnogo delavcev. Pravijo, da bo tvornica ustavila delo. Ako se to vresniči, bo mnogo družin brez kruha. Žalostno!

Ŧtjuji redovi. — Cesar je dovolil, da sme naš rojak poštni nadoskrbnik g. **Fr. Leban** v Opatiji nositi viteški križ kralj. rumunskega reda „Krona rumunska“, in poštni upravitelj g. **Mih. Bevcar** v Opatiji kralj. rumunsko svetinjo „Servicio Credincios“ druge vrste in srebrni nasavski križ.

Vspored obnega zbora „Slomškove zveze v Ljubljani.“ — Dne 29. decembra (nedelja): Zaba vni večer v veliki dvorani „Katal. Doma“ s sodelovanjem oddelka ljubljanske meščanske godbe. Začetek ob 8. uri zvečer. — Dne 30. decembra (ponedeljek): Ob 8. uri sv. maša v kapeli očetov jezuitov. (Elizabetna cesta.) Ob 9. uri glavno zborovanje v veliki dvorani „Katal. Doma“: 1. Nagovor predsednikov. 2. Govor poslanca dr. **Ign. Zitnika** o šolskih in učiteljskih zadevah v državnem in deželnem zboru. 3. Govor g. **Antona Doklerja**, gimnazijskega profesorja: „Kado voditi čitanje?“ 4. Poročilo gđne. **Antonije Štupca**: „Kakšno bodi delovanje udov Slomškove“ Zveze?“ 5. Poročilo g. **Julija Slaškaka**. 6. Poročilo odborov. 7. Slučajnosti. 8. Volitev novega odbora in sklepni govor. — Prijave in vprašanja je treba pošiljati predsedniku „Slomšk. Zveze“ **Franu Jakliču**, učitelju v Dobropoljah (pošta Videm) ali pa pod naslovom Uredništvo „Sloven. Učitelja“ v Ljubljani.

Nov brzojavni promet na deželi. — Od dne 6. t. m. dalje posluje v Črničah tudi brzojavni urad, združen s tamšnjo pošto.

Iz Dutovelj smo dobili dopis, v katerem pravi naš dopisnik, da je vse resnično, kar je pisal „Primorski List“ v št. 49. Kar piše „Soča“ v št. 142 ni resnično. Evo dokaz: Leta 1887 je dutoveljsko starašinstvo sklenilo napraviti ugovor proti nasprotni občini glede plačila bolnišničnih stroškov za pok. **I. Ženka** in sicer po odvetniku g. **Jos. vitezu Tonkliju** v Gorici. Dasi so one svote vknjižene v občinskem računu za napravo utoka, kakor navaja dopisnik „Soče“ št. 142, ni temu kriv g. **Klavžar**, ampak sedanji naprednjaki v Dutovljah, ki niso svoječasnno poskrbeli, da bi se bil napravil utok pri dotičnem odvetniku v zmislu omenjenega starašinskega sklepa.

Grda laž je, kar dopisnik „Soče“ trdi, da se je g. **Klavžar** ponudil za napravo utoka na upravno sodišče na Dunaju glede omenjenih bolnišničnih stroškov in da je obljubil utok pravočasno izvršiti. „Primorski List“ je pisal, da je g. **Klavžar** se svojim modrim nasvetom in ne, kakor piše dopisnik „Soče“, z delom kakega rekurza pridobil občini 800 K. To je resnica!

Gabrje na Vipavskem. — Z Vipavskega je neznan dopisnik v „Prim. listu“ popisal, koliko hudega je že dosedaj napravilo surovo naprednjaško časopisje in je navedel iz Gabrij 4 vzgleda. Neki **A. N.** se je čutil užaljenega, ker je bil v istem dopisu s temi črkami zaznamovan, zato se brani v „Soči“ in obenem napada podpisanega kurata, krivo misleč, da je on dopisnik. Jaz hvalim moža, da brani svojo čast, ker v to ima pravico in dolžnost; celo hvaležen sem mu, ker je povedal svoje misli, in vemo, pri čem smo; grajam ga pa, da si je za braniteljico izbral „Sočo“, in pa da napada svojega dušnega pastirja. Kar se tiče mojih osebnih napadov, je dopis zelo nerodno skrpučan, in ko sem slučajno ga prebral, sem se smejal. Ni vredno, da bi v pozameznostih se branil, posebno ne o oni bedastosti, da omenjeni ljudje v zvoniku so „klerikalci“ in da zato jim nič ne rečem, ker se držijo mojega „fraka“; tudi ne o oni neumnosti, da z nogami prižnico poderem, saj je marmornata in dobro podzidana; tudi se ne bom zagovarjal o gabrskih „klerikalcih“ in „politiki“, ker tisti, ki je dopis sestavil, že tako malo razume o tem.

V zagovor le glavne in načelne poteze. **A. N.** je moja ovčica in jaz njegov dušni pastir; vselej sem mu bil prijazen, kakor drugim. Priznati mora, da nima prav nobenega povoda, napadati me. Da me je pa v „Soči“ napadel, je njegova kriva misel, da sem jaz njega prej napadel v dopisu z Vipavskega. Resnica pa je, da sem za oni dogodek o mladeniču pijanem, ki si je glavo oparil v kotlu, v katerem so začeli kuhati polento, izvedel še le iz tistega dopisa, potlej še le v vasi poizvedoval in resničnega spoznal. Ali morda me napada iz gorečnosti za „milo napredno idejo“? Morda; ali pri zadnjih volitvah je on sam volil našo stranko. Morda zavoljo naukov in pridig v cerkvi? Vě naj, da to je moja dolžnost. Oni napad je torej brez opravičenega uzroka. Tudi moje časti ni nič omadeževal, ne pri teh, ki me poznajo, ne pri razsodnih drugih ljudeh, ker pametni se tistemu napadu smejejo. Ali štejem mu v greh, da me je postavil v zasmevanje v takem časopisu, kateri dosledno napada ves duhovski stan zato, da bi ljudstvo duhovnikov ne spoštovalo in ne poslušalo. Njegova dolžnost je torej, zgrešeno popraviti po Srebrničevem vzgledu, in dokler on tega ne stori, vedno še dolžan ostane; drugičkrat pa naj dobro premisli, preden bo napadal tega, ki mu ni nikoli nič žalega storil.

Štefan Valentinčič,
kurat.

Iz Oseka. (Dodatek k dopisu v „Soči“ št. 145.) — Znani dopisnik, pripoveduje naprednim čitateljem „Soče“, kakor da Osečani niso zadovoljni z izvolitvijo g. **Grče** deželnim poslancem. No tega menda prijateljem „Soče“ ni bilo treba praviti, saj to je več ko gotovo, da naprednjaki so bili proti tej izvolitvi.

Napadanje našega g. vikarja pa menda dopisniku ne bo nič koristilo; pa tudi naprednjaki od tega ne bodo imeli koristi. Napad, da je agitiral za „Grčevo stranko“ ne plaši pač nobenega vrabca. Vsak nekoliko razumem mož pa dobro ve, da se ni slo za osebo g. **Grče** ali za njegovo stranko; ker pri tej volitvi o njegovi stranki ni govora, saj se je slo edino za stranko katoliških načel proti liberalni stranki „Sočinih“ naprednjakov. Če je torej naš g. vikar agitiral, je storil le svojo dolžnost kot katoliški duhovnik; ko bi ne bil agitiral in bi pri privotni volitvi v Šempasu katoliška stranka propadla, — kakor je po občinah, kjer je duhovščina premalo agitirala —, bi moral on sam občutiti krivdo, da je liberalstvo zmagovalo.

Res je, da so Osečani večinoma glasovali z liberalno stranko iz napačne mrznje na Šempaskega g. župnika ter bi bili s tem skoraj zakrivilo zmago liberalcev! Dobro pa vemo, da naši Osečani v veliki večini niso taki, kakršne jih hoče razupiti liberalni dopisnik „Soče“. Mesto vseh družih dokazov navedemo samo Oseški protest proti prvotnim volitvam v naši županiji.

Tumovci so moža iz naše vasi — seveda po advokatski modrosti — napeljali, da je podpisal imenovani protest, kar mož po lastni izjavi pred več pričami ni storil vedoč. Dr. **Tuma** mu je neko naprošeno svoto iz ljudske pošojilnice poštel, potem pa so preden j po-

maknili prazno polo. Meneč, da je podpis potreben radi izposojenega denarja, je mož podpisal prazno polo, katero so potem Tumovci porabili za imenovani protest na c. kr. okr. glavarstvo.

Le to je pritožbo kot neosnovano hitro rešilo in jo poslalo na županstvo, da jo vroči protestantu. Toda županstvo ni moglo rešitve vročiti, ker vsak dozdevni protestant se jo je branil sprejeti z razlogom, da ni podal protesta.

Konečno je županstvo moralo pri okr. okr. glavarstvu pozvedeti in se prepričati o istosti dotične osebe. Ta dogodba ima dve pomenljivi strani; iz ene nam kaže, kako naprednjaki love naše može za svoje namene; iz druge strani pa nam je ta dogodba dokaz, da so naši može le zapeljani. Par resničnih liberalcev, kateri so se kot taki razkrinkali na dan prvotnih volitev, ko so pred voliščem Dr. **Tumi** krepko stiskali roke, so neke navidežne domače navzkrižnosti porabili zato, da so napravili nasprotje med našimi možmi in Šempaskim g. župnikom, kot občinskim starašinom.

Dopisnik piše, da je g. **Vinko Kožuh** delal za izvolitev g. **Grče**, da je pridobil samo dva moža in da še ista sedaj obžalujeta svoj korak. To pisarenje so pač krokodilove solze, katere liberalci pretakajo nad izgubo g. **V. Kožuha** in njegovih somišljenikov, kateri pa trdno stojijo za katoliška načela in jih „Sočim“ dopisnik ne bo nikdar omajal.

Naši liberalci so bili menda res prepričani, da imajo zmago v žepu; toda prigodilo se jim je, kakor jim je dobro povedal zadnji volivec zmagujoče kat. stranke: **Volk** ste poslali nad ovco; prišel pa je medved in je **Volk** požrl ter ovco rešil.

Iz Šebrelj. — Bolj kot se zamorec pere, bolj je črn, pravi pregovor. In lepo se uresničuje ta pregovor nad našim **Klemenčičem Jožetom**. Ker mu je očitala „Gorica“, da je imenoval volilce, ki so se zbrali za deželnozborske volitve, **druhal**, mislil si je mož, da bo dovolj, če pošlje v „Primorčevu“ lažitorbo izjavo, da to ni resnica, da je to obrekovanje. Zakaj je poslal popravek v „Primorcu“? Zato, ker drži z narodnimi naprednjaki. Ker se je pa ta „Primorcu“ okoli širil in dajal čitati v dokaz, kako so obrekovali v „Gorici“ nedolžnega **Jožeta**, prisiljeni smo zopetno izjaviti, da je imenoval res **Jože Klemenčič** na **Brdu** v prico dveh mož volilce **druhal**, in da je njegova izjava v „Primorcu“ neresnična! Ako je on to pozabil, ne moremo kaj za to! Nekateri njegovi pristaši in pristaši narodno napredne slišijo sicer marsikaj, kar se ni govorilo. A beseda **druhal** se je slišala zares iz ust **Jožeta Klemenčiča**. Toliko resnici na ljubo!

Iz Jagersč. — Pojavila se je tu otroška bolezen škrlatice, katere je pobrala med otroci več žrtev. Ker je hudo nalezljiva, bojimo se, da se še nadalje ne razširi.

Cerkno. — „Liberalni duh“ se hudeje:

„Župan **Grahovski** me pričakuje;
Oj le naprej, oj le naprej,
V grapi baski je še kej!
A Cerkno — hu — primojdunej
Klerikalno je — hu — zlodej!
Tako on besedeje.

Iz Komna. — V 50 št. „Primorcu“ z dne 13. dec. t. l. pravi nek dopisnik s kregljišča ali bolje s komenskega kregljišča, da so **Volčjegrajci** dne 18. nov. t. j. na dan zmage pri prvotni volitvi kar zdvijali. Resnici na ljubo povemo, da so se **Volčjegrajci** dostojno obnašali. Ko bi pa hoteli dotičnega dopisuna posnemati, bi bili že zdavno podivjani. Jedače in pijače, hvala **Bogu**, je bilo dovolj, a za naš denar! Škržad pa naj se trdno za kol drži, da ga zimska burja ne odnese!

Drug dopisnik nam naznanja, da je nek prodajalec usnja v **Komnu** tožil **I. Š. iz V.**, ker ni volil na napredno stran. Vsled te tožbe pa so se odjemalci iz **Volčjegrada** pogovorili, da ne bodo več jemali usnja pri napihneću.

Iz Sužida pri Kobaridu. — „Soča“ je pisala v št. 144. v dopisu: „Na **Svinah**, da so **Sužidci** dne 5. dec. t. j. na dan volitve kmečkih občin tulili kakor divji volkovi na „veliki grivi“. To pa ni res, kajti **Sužidci** so „prav lepo peli ono znano pesem: „Kaj nam pa morejo? Mi gremo naprej, mi gremo naprej! Nič nam ne morejo!“

Naprednjaki tožijo. — Naprednjake hudo jezi, da so pri deželnozborskih volitvah propali. Zdaj so začeli tožiti ne ljube jim osebe. Tako je dr. **Tuma** naperil tožbo preč. g. **dekanu bovskemu**, ker ga je kot politika imenoval **brezverca** in škodnika milega slovenskega naroda. Radovedni smo, kako se pravda v prvi instanci konča.

Zveza slovenskih in laških liberalcev. — „Slov. Narod“ namiguje indirektno trem naprednim slovenskim dež. poslancem, naj se združijo v dež. zboru z italijanskimi. Doživeli bomo tedaj zvezo **Pajer Tuma-Luzzutto-Treo!**

Utrinki iz volilne borbe. — Bilo je tam neke na Vipavskem, kjer se je bila volilna bitka. V občini, v kateri županuje mogotec, ki trobi v zadnjem času v naprednjaški rog in ki misli, da ker nje mu to kaže, bi tudi občinarjem kazalo, da mu sledijo, to pa samo za to, da bi pričel naprednjaškim zborom svojo mogočnost v občini. Bila se je torej luda volilna bitka. Jeden k večjem dva glasova odločita izid bitke. Napredni učitelj, glavni pomagač in naganjač mogotčev se peha in leta na vse strani. Konečno izvė, da je šel nek volilec, ki se ni hotel zameriti ne jedni ne drugi stranki, v vinograd kopati. Hitro teče k njemu, ves potan in upchan se prikobaca do volilca ter ga roti za božjo voljo, naj gre volit, ker njegov glas bo odločujoč. Ali mož pravi, da nima časa, on da mora kopati. Učitelj pa ne odneha: „pojdite za božjo voljo voliti!“ mu pravi „saj Vam plačam jaz „zmadu“. Volilec se ne uda; „pojdite za božjo voljo voliti“ kriči in prosil učitelja „saj vam plačam tri, štiri, pet zmad!“ Volilec se še vedno ne uda, ko je pa učitelj postajal že presiten, mu reče volilec: „Za plačilo ne grem jaz nikamor, če pa vzamete **Vi pikon** v roke in se zavezete, da opravite v času, katerega bi jaz pri volitvi zgubil, v vinogradu toliko dela, kolikor bi ga jaz opravil, potem pa grem voliti“.

Učitelj pogleda žalostno kakih deset funtov težek **pikon** ter ga primerja s svojimi udi, pa ga obide tak strah, da je pustil volilca in njegov **pikon** v vinogradu ter se je vrnil potrtega srca. Ko pa je videl, da je njegova stranka v resnici za en glas propadla, jezil se je strašno nad svojo klaverno postavo in pa nad — težkim **pikonom**, ki je potem takem „zakrivil“ poraz napredne stranke v njegovem kraju.

Žalostna znamenja na kmetih. — Bilo je v nedeljo jutraj. „Voš kaj, žena, varuj otročiče, jaz grem na Kras. Opravila imam tu in tam“. Se poslovim, vzamem palčice v roke in hajdi v hrib v poldrugi uri bil sem na vrhu. Ustavim za hip. Od vseh strani slišim glas zvonov, zvoni in vabi k maši. O kako lepo in milo mi je bilo to zvonjenje. Tega v mestu ni; glas zvana preupije šunder in ropot.

Grem dalje. Pridem do neke občine. Ljudstvo se pomika proti cerkvi. Ura je deseta; zvonovi kličejo v svetišče. Kot veren kristjan hočem tudi jaz izpolniti svojo dolžnost in grem za ljudmi.

Zvonovi utihnejo in oglasijo se orglje. Služba božja je začela. Ljudje pa še vedno dohajajo; zdaj dva, zdaj trije, zdaj tropa možev, zdaj mladeničev. Eni gredo v cerkev, drugi do vrat, veliko jih ostane zunaj. Nekateri mladeniči se zavale tje po travi, možje in očetje slone pri zidu. No, tu bo maša, si mislim. Kaj je v cerkvi in kaj se godi, zašto se malokedo zmeni. Tam za voglom opazim vendar še mlado fante, ki odpira mašno knjižico, dasi je bil že evangelij. Možje se pogovarjajo in mahajo z rokami. Kaj so imeli, ne vem, morda so glibali za črednika. Fantje imajo svoje šabo in burke, nekateri se kratkocasijo z klobukom, drug s šibo, tretji pa napravljajo cigarete. Vsaka tretja beseda je štija, madona, poreo, sakramento.

O moji ljudje! si mislim, kam smo prišli? Je li to pošteno slovensko ljudstvo? Je li to napredek? O kakšen razloček, enkrat ali pa zdaj!

V cerkvi začne govor. Kaj pa zdaj?! Kakšnih dvajset ljudi drvi iz cerkve, kakor da bi jih naš **Zveličar** lovil z bičem. Večina so zaraščeni bradači. No, mislim, ti najhitreje že vse znajo in ne potrebujejo ne nauka ne govora. Eni dirjajo kar tje po vasi, drugi se pa zavale po tleh okolu cerkve. Dostli so molili, utrudili so se, kaj se hoče. Pač slabši ko ajdje ali židje! Ajdje in židje molijo, kar molijo, a zunaj njih shodnje jih ne najdeš. Odkod vendar ta pokvarjenost!?

Maša končana. Blagoslov bo. Poklekne na prag. Ali urno zopet ustanem za hip. Od vasi sem čujem glasove pogovarjanja, šunder in krik. Kaj pa to? Več možev in fantov hiti proti cerkvi. „Oštja!“ Pepo gras? bo žegen!“ — Kakor bi jih podil sam župan, prilomastijo na trg pred cerkev, večina s cigareto, in ko zaslišijo zvonček blagoslova, se parkrat prekrizajo, ter se postavijo v stran: češ, saj sem bil pri maši, madona, žegen sem dobil!

O narobe svet! Kako se ti motiš! Tolažil sem se, da saj morda ni povsod tako. (Dalje pride).

Livek, dne 14. dec. 1901. — Žrtev nesrečnega žganja. — Dne 13. t. m. vračal se je 43 letni stric Anton Faletič (Derjužev) iz vasi Ravne nad Livkom v družbi 2 mož in ene ženske iz trga od sv. Lucije na Mostu mimo Volč proti domu. Pot iz Volč proti Ravnam je 3 ure dolga in pelje po 1200 metrov visokem Kolovratu, vsled česar je silno težavna pri lepem vremenu. Omenjenega dne pa je bilo vreme prav neprijetno. Dežilo in snežilo je. Nesrečni stric je na pol poti vsled preveč užitega žganja tako opešal, da ni mogel naprej. Njegova družba prepustila ga je nemili osodi na tako samotnem kraju in šla proti domu. Ko ti semnarji domov pridejo okoli 8. ure zvečer, povedo, kaj se je pripetilo z Antonom Faletič.

Hitro se podasta dva moža na določeni kraj, toda nesrečnega strica ne dobita, ker je bila silna tema.

Drugo jutro gresta dva mladeniča poiskat ga in ga dobita mrtvega blizu tistega mesta, kjer je bil zvečer opešal.

Nesrečno žganje zahteva v zadnjem času vedno več žrtev v naših hribih. Ako pomislimo, da je v teku 11let v mali še ne 100 ljudi broječi vasi Ravne vsled žganjepitja že 5 ljudi umrlo nagle in nepredvidene smrti, lahko spoznamo, da je žganje prav hud strup za naše ljudstvo.

Vtonil je v Vipavi blizu Prvačine 13-letni Alojzij Sulič. Otroci so se igrali na bregu vode in Sulič je pri tej priliki padel v vodo in izginil v valovih. Dosedaj ga niso še našli.

Sv. misijon v Volčah. — Ravno ob 15. letu zadnjega sv. misijona so nam naš preč. g. župnik oskrbeli nov. sv. misijon, katerega smo od 1. do 8. t. m. slovesno obhajali. Vodili so ga preč. gg. lazaristi iz Ljubljane.

Imeli so skozi 8 dni vsaki dan po tri pridige, katerih se je radi prav lepega vremena vdeleževala velika množica vernikov, ne le domačih, ampak tudi iz vse okolice tolminske, iz sv. Lucije, Idrije, iz Rončinja, Srednjega, da celo iz Livka in iz Benečije je bilo videti veliko ljudi, tako da je naša farna cerkev ob tej priliki bila dvakrat premajhna.

Posebno raj omenim sklep sv. misijona na praznik prečistega spočetja Marije device, dne 8. dec.

Isti dan je vse, od blizu in od daleč, drlo v cerkev k sv. misijonu že ob 1. uri popolnoči, ker je bilo skupno sv. obhajilo napovedano ob 4^{3/4} zjutraj. — Ker je cerkev premajhna, se je obhajalo po cerkvi na obeh straneh. Obhajanci so dohajali v cerkev skozi velika vrata, odhajali pa skozi mala. Eden častitih misijonarjev je pri tem sv. opravilu skrbel za uzoren red, da ni bilo preveliko gnječe.

Naj lepše pa je bilo še le pri popoldanski službi Božji, ko se je blagoslovil misijonski križ ter se z njim razvila procesija iz farne cerkve po vasi, v tem lé redu: 1. Sveto razpelo, 2. Šolska mladina, 3. Moški spol, 4. 60 parov deklet z venci na glavi in svečami v rokah, 5. Cerkevno ključarstvo, 6. Pevski zbor, 7. Misijonski križ, katerega so nosili štirje vrli mladenči, 8. Za križem 8 duhovnikov, na čelu jim preč. g. dekan tolminski, 9. Za duhovniki občinski zastop v celoti in 10. Ženski spol.

Cela procesija je v odlomkih po 15 do 20 oseb molila sv. rožni venec.

Obhajancev je bilo od 1500 do 1600. Pri procesiji je bilo okoli 3000 ljudi.

Take slovesnosti Volče še niso videle.

Zatorej hvala prečastitim gospodom misijonarjem za njih požrtvovalni trud; hvala naš mu prečastitemu gospodu župniku, ker nam je oskrbel sv. misijon, hvala pa tudi vsem častitim drugim dušnim pastirjem, kateri so, bodisi v spovednici ali pri slovesnosti, pripomogli, da se je sv. misijon tako slovesno izvršil.

Bog dal, da bi sv. misijon obrodil obilo sadu!

Kdo je uzor liberalcem. — Francosko imajo za vzor mladi in stari liberalci. Ondi se razpuščajo samostani, njihovo premoženje se konfiskuje, iz šol in bolnic podijo veri zveste može in žene, vojaštvo ne sme v cerkev, duhovniki in škofje se ne smejo ganiti, proračun za cerkvene potrebščine se vsako leto zmanjšuje, križe rušijo — vse to v slavo in blagor republike! Z zaljubljenimi očmi gledajo liberalci v to „blaženo“ Francosko. Ker se vse to ondi godi, mora pač gospodarski položaj Francoske biti izboren. Morda se pa ravno radi tega liberalci tako željno ozirajo v Francosko in njene razmere? Že leta 1876. je imela Francoska državnega dolga 24 milijard 601 milijon. Od tedaj se je povprečno ta dolg povišal vsako leto za 216 milijonov, torej se je v 25 letih povišal dolg na 30 milijard 106 milijonov. Francoski državni dolg je bil že pred 25 leti najvišji na svetu. Res imeniten sad „svobodne“ misli. Na vsakega prebivalca Francoske naj bo mož, ženska ali otrok, pride 83 frankov davka. Izračunalo se je, da kmet, če ima 3 vreče žita, eno vrečo dolguje državi, in kdor redi 3 konje, enega konja redi za državo. Francoska stoji glede na dolg in davke na prvem mestu, glede naraščanja prebivalstva pa na zadnjem mestu. Ali je to tudi napredek? Sedaj bodo prišli na državo ogromni izdatki, ker bode morala vzdrževati vse ogromno število razpuščenih katoliških dobrotelnih zavodov in šol, in bode morala za to potrebne moči drago plačevati, tako, da bode v par letih „konfiscirano“ premoženje cerkvenih redov izginilo v zrak, Francoska pa bode še globlje v dolgeh.

Pretepanje v italijanski zbornici. — Italijanska poslanska zbornica se posvetuje te dni o vladnih predlogih gledé gospodarskega zboljšanja južnih pokrajin. Vodilni krogi so sodili, da bo v sobotni seji razprava dovršena in vsprejeti vladni načrti. Socijalistiški poslanci so jim pa prekrizali račune, bodisi radi tega, ker hočejo, da poljedelstvo res popolnoma propade, bodisi da so izpoznali vladne načrte kot take, ki prebivalstvu ne bodo pomogli iz bede. V boj je šel prvi posl. Ferri, ki je zahteval, da se v to svrhu omeje neproduktivni stroški, to je, kraljeva civilna lista in vojni proračun. Potem je pa ta govornik osvetljeval „krasne“ razmere na jugu. Na severu, pravi, je nepoštenost redka prikazen in vedno bolj izginja, na jugu je pa ravno nasprotno. Tam se težko zasledi poštenost, nepoštenost in sleparstva okužujejo ves jug. — Pri teh besedah je navstal v zbornici nepopisen vršič, mej poslanci je prišlo do pravcatega pretepa in predsednik je moral prekiniti sejo.

„Namestniki božji“. — Liberalci so vedno norčujejo iz katol. duhovnikov kot namestnikov božjih. Tudi vsenemec Eisenkolb je v javnem govoru smešil katoličane, češ, da v vsakem vaškem kaplanu časte božjega namestnika. Ravno vsenemec se nimajo tu nič pritoževati čez katoličane, Zakaj nemški cesar je v govoru do vojakov rekel, da je celo vsak „frajtar“ namestnik božji! To je seveda nekaj družega!

„Čemu hodijo večkrat naši naprednjaki na trg v Gorico?“ — Neki posestnik in napredni agitator šel je v Gorico prešiče kupovat. Vzel je se seboj na pot več iztisov „Soče“ in „Primorca“. To pa zato, da se je pri naprednjakih izkazoval kot njihov agitator, klerikalne prismojence pa bril in spreobračal. Na trg je šel, a prešičev zanj ni bilo. Stezica njegova pa je držala v Gabrščekovo naročje, kjer je v krasni slovenščini, z veliko silo in še hujšo jezo nekaj dopovedal. Prešičev ni kupil, pač pa sta prva „Soča“ in „Primorec“ potem prinesla nekaj podobnega — prešiče je lažnjivega med svet.

Ne prenagli se v sodbi! — V Dublinu, znanem mestu Irske, je v neke gostilni ležal bolnik v zadnjih izdihih. Poklicati je dal duhovnika. Bila je temna noč; dež je lil in divjala je nevihta. Vsejedno, duhovnika to ni nič zadrževalo — urno je hitel k bolniku in vestno opravil svoje opravilo. Odhajajočega je gostilničar, protestant, povabil v gorko svojo izbico in mu je dobro postregel. Razgovarjala sta se o tem in onem in slednjič mu je omenil gostilničar, kako ugodno življenje imajo škofje, kardinal, „Vaš kardinal sedaj, ko vi v tej nevihti bolnike obiskujete, gotovo sedi v topli

sobi pri dobro obloženi mizi!“ Zavrnil ga je duhovnik: „Tega ne morete vedeti, vi ga morda napak sodite!“ „Ne verjamem, da bi ga krivo obsojeval.“ „Prav gotovo vem, da to ni resnica; do sedaj me še niste vprašali za moje ime.“ „Pa kdo ste vi?“ „Jaz sem — kardinal Kulen!“ Odšel je blagi, vneti dušni pastir, kakor je prišel, dasi mu je gostilničar ponujal svojo kočijo, ki ga popelje domov. Ne, raje je v neurju stopal domov po blatnih, deževnih ulicah. Minulo je bilo potem le malo dni — in gostilničar-protestant je obiskal kardinala, pokleknil predenj in ga prosil za sprejem v sv. cerkev. Želja se mu je izpolnila; postal je izgleden katoličan.

Jaz delam za večnost! — Imenitnega slikarja obišče drug slikar, pa ga vpraša: „Od kod to, da si imeniten slikar, pa naslikaš tako malo podob? Glej, jaz nisem tolik slikar kakor ti, pa vendar naslikam v kratkem času mnogo podob!“ In imenitni slikar odgovori: „Ti slikaš za čas, jaz delam za večnost.“

Sv. vera — dobrotnica umetnostij. — Slavni kipar Canova je priporočil Napoleonu I. varstvo vere z besedami: „Vse vere so dobrotnice umetnostij, največja pa je katoliška vera (religija).“

Grozen potres v Zagrebu. — V torek ob 3. uri 16 minut je bil v Zagrebu grozen valovit potres. Dimniki so se rušili, stropi so padali, ljudstvo je bežalo iz hiš. Smer mu je bila od juga proti severu. S potresom je bilo združeno strašno bobnenje.

Mater umoriti je hotel v Trstu 34-letni laški podanik Serafin Bonanno. Mati je zbežala pod streho in je strašno kričala, nakar so prihiteli stražniki in prijeli nečloveškega sina. Bonanno je še po arelaciji izjavljal, da mora videti kri svoje matere.

Ciril-Metodov koledar za leto 1902 je kot stenski skladni koledar letos v prvo obelodanil kamniški tiskar Anton Slatnar. — Ker je vsaki deseti koledarjev izvod družbin dobriček, sezite Slovenci po njem! Ta koledar ni, kakor so časih podobnosti, čelnim sobam le za navlako — ta Ciril in Metodov koledar je lep in najlepši sobani v pravi kinč. Naročite si ga in prepričate se resničnosti pričujoče priporočitve. Velja pa K. 1.14 in na 12 naročenih koledarjev je eden brezplačen.

Čudoviti talenti. — Leta 1867. rodil se je na Pijemontežkem fantič, otrok ubožnih starišev. Pasel je nekaj časa živino; bil je navaden, reven pastirček. Silil je vendar vedno in prosil, da bi ga poslali v šolo. Še le šest let star, kazal je posebno nagnenje do številenja in sploh do računstva, dasi ni poznal ne črk, ne števil.

Bilo mu je ime Jakob Inandi. Gre v šolo. Pride do gimnazije, to je v latinske šole, toda ni šlo. Ne gre mu v glavo ne to ne ono, nima veselja ne do ene, ne do druge tvarine, mikalo in veselilo ga je edino le računstvo in računanje. V tem je kazal in razodeval posebno možnost, izredni talent. Vse drugo je bilo zanj puhlo, prazno in nerazumljivo.

Vse se mu čudi, vse tega učenca občuduje! Profesorji sami strmijo, odkod ta dar in ta spretnost. Najtežavnije naloge rešil je v enem hipu, in računi, v katerih so si njegovi součenci glave belili cele dni, bili so mu igrača.

Kaj storiti?! Ker za drugo ni bil, ko za aritmetiko, to je računstvo, pusti šole in gre med svet. Potuje po raznih krajih, ter razodeva svoj talent in um po vseh glavnih mestih in to v pričlo učenih glav in polno ljudstva. Prehodi je Belgijo, Švico, da celo Ameriko. Povsod so se čudili nenavadnim zmožnostim. V Parizu je imel 850 predstav, kjer mu je vse ploskalo.

Tudi na Dunaju je bil. V par minutah, da celo v sekundah, rešil je tudi najbolj zvitá uprašanja in naloge in to brez težave, brez papirja, brez risala, večkrat smehljaje in norčujevaje se! Pač čudno!

„Danes je 16. marcija“, rekel je v nekem zbirališču navzočemu mlademu gospodu, ki je bil zraven njega, „no, povejte mi vi, kedaj ste rojeni?“

Oni: „Bil sem rojen 16. marcija l. 1864.“

Dobro! Utihne za eno minuto. Na to pravi: „Prav! vi sta rojeni na sredo in imate zdaj 32 let, 9 mesecev in 1 dan; to znaša: 17,209.440 minut! Pač nerazumljiva prikazen! Ta človek še živi in se kaže po mestih.“

Kaj pa to? Na Nemškem je bil maloumen otrok, ki je komaj govoril in vendar ti je preračunal hitro, koliko minut si živel. Če si mu povedal, koliko si star!

Na Francoskem rodil se je l. 1826. revež, ki je drva cepil po mestu, poseben otrok. Ni znal ne brati ne pisati, ni poznal nobene črke in težko mu je bilo zapomniti si imena ali naslove, in vendar preračunal je na pamet in to v kratkih minutah sledečo nalogo:

Koliko bokalov vode je v vodnjaku, iz katerega določeno število ljudi zajema v sledečem redu: prva oseba sto bokalov in trinajstinko še ostale; druga izvleče dvesto bokalov in trinajstinko še ostale; tretja tristo in trinajstinko še ostale vode i. t. d. dokler je vodnjak izprazen. In rešil jo je popolnoma prav!

Na Solnograškem živel je tepec, ki je jako hitro in spretno preračunal težavne naloge. Hoteli so, naj gre v šolo, da bo učitelj računstva. Toda bilo je zastoj, ker revež pri vsej nadarjenosti v računstvu ni mogel nikogar rešiti družega uprašanja, niti odgovoriti, kako dela račune. Bil je tepec za vse drugo. Exp.

Ali bodo kmečke zadruga škodile trgovcem. — O tem piše vrli „Narodni Gospodar“ v letošnji št. 23. tako le: Da se je trgovinski duh doslej tako malo pojavljal med našimi kmeti, bil je obžalovanja vreden nedostatek, kateri je ostal še izza časa naturalnega gospodarstva. Sedaj pa se bodo razmere tudi v tem spremenile, kajti v kolikor kmet svoje pridelke postavlja na trg in kupuje za gospodarstvo potrebne predmete, je v istini tudi „trgovec“.

Z združnim delovanjem se je še malemu kmetu ustvarila možnost, one pripomočke izdatneje uporabljati v svojem gospodarstvu, katerih se vže davno z dobičkom poslužuje veliki obrat (promet). Zajedno (ob enem) z olajšanimi pogoji dobivanja, zrastle je tudi potreba po takih gospodarskih pripomočkih. Ta pomnožitev potrebe pa je, kakor je videti, vzbudila pozornost in pač tudi zavist nekaterih trgovcev na drobno. Toda to je čisto kmetijska zadeva, ker niso k vzroku te prikazni trgovci nič pripomogli. Sprjazniti se bodo morali torej s tem pojavom. To se jim bo s tem olajšalo, do bodo rastle vsled zboljšane gospodarskega stanja kmetijskega stanu njegove potrebe in tudi njegova kupovalna moč. Posredno bodo torej tudi trgovci na deželi dobivali upravljene prednosti in okrepljenja združnega gibanja“.

Razpis služb. — V tolminskem političnem okraju se razpisujejo sledeče službe:

1. defin. nadučitelja-voditelja dvo-razrednice pri Sv. Luciji;
2. defin. nadučitelja-voditelja dvo-razrednice v Podmelcu;
3. defin. učitelja-voditelja enorazred-nice v Idrskem;
4. defin. učitelja-voditelja enorazred-nice v Nemškemrutu;
5. defin. učitelja-voditelja enorazred-nice na Ponikvah;
6. defin. učitelja podružnice Reka-Police;
7. defin. učitelja podružnice v Ča-drg-Zadlazu;
8. defin. učitelja podružnice na Ljubinjju;
9. defin. učiteljice dvorazrednice v Volčah;

Prošnje pošlje naj se predpisanim potom ekr. okrajnemu šolskemu svetu tekem štirih tednov od dneva razpisa naprej.

S temi službami so združeni dohodki določeni v deželni postavi z dne 6. oktobra 1900 št. 26.

Za „Alojzijevišče“: Občina Solkan 99 kron in v blagu: 315 kg turšice, 421 kg krompirja, 59 kg fižola, 33 kg ječmena.

Hvala lepa! Bog daj obilo posnelcev!

Prebivalstvo v Petrogradu. — Glavno mesto Rusije šteje sedaj 1,264.290 prebivalcev, in sicer prebiva v mestu samem 1,130.376 in v predmestjih 134.544 prebivalcev. Leta 1869 je štel Petrograd šele 677.943 prebivalcev. Posebnost v Petrogradu je to, da pride na 100 ženskih 211 moških.

Stoletni ljudje. — Neko poročilo govori o sledečem razmerju držav glede

stoletnih ljudij. Po tem poročilu šteje leto k letu, Anglija 146 stoletnih ljudij, Francija 213, Nemčija 778(?) Srbija 575, Španija 401, Škotska 46, Norveška 23, Švedska 10, Belgija 5, Dansko 2 v Švici pa nobenega. O Avstriji, Rusiji in drugih poročilo ne govori. Najstarejši človek pa je danes na svetu neki pomorščak Bruno Cotrim v Rio de Janeiro v Braziliji, kajti ta šteje že 150 let in je še krepak in čil. —

Najnoviji zrakoplov je iznašel v Parizu major Renard. Ta zrakoplov baje znatno prekaša zrakoplov Santos Dumontov. Tudi ob največjem viharju se da ta zrakoplov voditi, ako je verjeti poročilom francoskih listov. V najkrajšem času se bode major Renard izkazoval na progi 270 kilometrov.

Ženit in vdovec ob enem. — Smrt ne pozna nobenih oziror. Te dni se je pripetilo v Trieru naslednje: V župni cerkvi se je izvršila poroka. Pororočni par prišel je veselo v svoje stanovanje, kjer je bil pripravljena ženitovanjski obed. Komaj se je mlada, novoporočena žena približala bogato obloženi mizi, zgrudila se je mrtva na tla. Zadelo jo je kap. Žalost moža, ki je postal ženin in vdovec ob enem, se ne da popisati.

Velikanski most. Iz New-Yorka čez vodo v Broklyn gradijo zdaj novi velikanski most. V sredi tega mosta frčijo brzovlaki. Na obeh straneh teh v spodnjem delu vozijo elektriški tramvaji, zgoraj teh pešci, biciklisti, jahači in kočije, vse to na pokritem prostoru. Ob strani pa je odkrit prostor, po katerem vozijo razni omnibusi, tovarna kola in drugi vozovi. Kdo bi mogel preračunati, koliko teže bode na enkrat stalo na tem mostu, koji je tudi po dolgotni eden največjih mostov sveta.

Na smrtni postelji obstal. — Pred kakimi 16 leti so našli v neki vasi v Pruskem na kose razsekano truplo nekoga mladeniča. Na sumu je bil neki Czymbula. Sodna oblast je proti njemu postopala in prišel je tudi pred notno sodnijo. Ali zaradi nezadostnih dokazov so ga porotniki oprostili Czymbula se je potem kmali izselil v Ameriko. Te dni je tam smrtno obolel. Na smrtni postelji pa je izpovedal, da je bil on resnični morilec.

Orjaški človek. — Največji človek na svetu je potoval zadnji čas po državi Maine v Ameriki in s svojo mladostjo in velikostjo napravil veliko zanimanje med tamošnjimi prebivalci. Ime tega velikana je Edvard Beupper. Visok je sedem čevljev, deset in tri četrt palca, star je 20 let in da bode še rasel, o tem ni dvoma. Sedaj tehtla 367 funtov. Kadar pride ta junak kam v kaki hotel, nimajo nikjer zadosti velike postelje zanj, postlati mu morajo na tla in sicer z dvema blazinama, da mu služita kot postelja, na kateri more svoje ude zrvnati.

Iz Evrope v Ameriko v zaboji. — V Novem Jorku so izkrcavali nedavno zaboje, ki so prispeli po parobrodu „Palatia“. Uslužbenci, ki so izkrcavali zaboje, so opazili, da se v nekem zaboji (nekaj premika. Otvorili so zaboj in v njem so našli človeka, onesvečenega od gladu in žeje. Mož se je dal zabiti v zaboj, da tako napravi potovanje iz Evrope v Ameriko. V zaboji je ležal 15 dnij in nočij. Ime mu je Bok Ivan iz Pešte.

Socijalne drobtinice.

O zasebni lasti. — Trditvev da bi seen sam človek lahko polastil ogromnega premoženja, ogromnih zemljišč, ako bi se za pridobitev lasti ne zahtevalo naporno delo, zdi se nam že sama o sebi neresnična.

Tukaj se hočemo dotakniti prav važne točke, kalera utegne marsikomu pojasniti celo razpravo. Govorimo sicer še vedno o prilastitveni stvari, ki nimajo lastnika, toda isto velja v tem oziru tudi o stvareh, ki imajo lastnika.

Ogromnih zemljišč na pr. celih dežel si en sam človek naravnim načinom ne more prilastiti, ker bi mu ne bile in bi mu tudi ne mogle biti koristne. Kar ni in ne more biti komu koristno, tudi ne more biti predmet stroge pravičnosti, katero smo dolžni svojemu bližnjemu. Kdor vzame svojemu bližnjemu stvari, ki so mu popolnoma nekoristne, ne greši proti pravičnosti, ker mu ne stori nobene škode. Proti pravičnosti grešimo, ako storimo bližnjemu škodo t. j. ako mu od-

vzamemo kako koristno stvar, bodisi da mu je koristna sedaj, ali da mu bo koristna v bodočnosti.

Tako uči razum! Stvari, katere niso in ne morejo biti komu koristne, niso predmet pravičnosti, katero smo dolžni drugim. Zato se pri takih stvareh tudi ne more govoriti o pravi lasti.

To pravilo, katero nam podajata razum in katoliška morala, je pri reševanju socijalnega vprašanja zlata vredno. Škoda da se pre malo povdajata. S tem je dokazano, da si človek naravnim načinom ne more pridobiti ogromnega premoženja, ogromnih zemljišč itd., ker bi mu ne bilo in bi mu ne moglo biti koristno. Prevelika obilica premoženja nima za enega samega človeka nobene vrednosti in koristi.

Kdo bi nam ne priznal, da je premoženje znanih Rotšildov in drugih milijonarjev nekaj novarnega in za človeško družbo škodljivega? Kdo ne obsoja znane posestnike-velikane, ki imajo brez vsake koristi ogromna zemljišča, da, cele dežele — posejane s travo ali zaraščene z gozdovi, koder bi tisoči in tisoči uboga ljudstva lahko pridelovali obilo žita? To se upira zdravemu razumu in kliče po reformi!

En sam človek si tedaj ne more naravnim načinom pridobiti ogromnega premoženja, ogromnih zemljišč itd., tudi če za pridobitev lasti ne zahtevamo napornega dela.

Za kratek čas.

Ubogi Mihec. — Mihec je bil star hlapec, ki je že 40 let pri eni hiši služil. Manjkalo pa mu je eno kolesce. Neca dne pride domači g. župnik mimo polja, kjer je Mihec kosil. Župnik: „No Mihec, ali kosiš deteljo?“ Mihec: „Dober večer! Da, kosim za krave!“ Župnik: „No, kako je kaj, Mihec?“ Mihec: „Ej, slabo, slabo!“ Župnik: „Zakaj slabo? Kaj ti je tako hudo?“ Mihec: „Ej, star sem že, malo za norca me imajo vsi in najslabša dela moram opravljati. Zdaj reče gospodar: Mihec, dvorisiče pometi, gospodinja: Mihec, idi svinjam odkidat, Mihec, krave napajat, Mihec, nesil pšenico v mlin, Mihec, kokoši zapri v hlev, in tako je ubogi Mihec za najslabša dela pri hiši!“

Župnik: „Le potrpi, le potrpi, Mihec, bo pa na onem svetu bolje!“ Mihec: „Ej, se bojim, da bo v nebesih ravno taka! Kadar se bodo drugi veselili in prepevali, bodo mene pošiljali: Mihec pojdi solnce prižgat, Mihec, idi mesec obesit, Mihec, idi zvezde „pucat“, Mihec, idi na zemljo treskat in gromet, Mihec, idi na zemljo točo nasut, in tako bo ubogi Mihec tudi v nebesih vedno zadnji!“

Narodni pregovori in izreki. — (Nabral J. Volkov).

Najbolj sluje bogatega smrt in uboga kolina.
Zapuščen kakor kol v plotu.
Kolne pred altarjem.
Drago kakor sveto olje.
V nebesa jemljejo samo prečiščeno zlato.
Ga čaka, kakor duša svetega raja.
Ga ima rad, da bi ga v nedra dejal.
Se ga drži, ko bršljan zida.
Bog in kruh je povsod.
Nosi Adamove čevljiče (bos).
Snedla ga je gluha žena.
Dela hitro ko Noe barko.
Črna skrb ga obgrizava.
Dražje sedlo nego konj.
Oče zbira, sin podira,
Ima srečo ko pes v cerkvi.
(Dalje pride).

Tržne cene.

Za 100 kg.

Kava: Santos . . .	K 200—	do 220—
„ Sandomingo „	280—	300—
„ Java . . .	270—	290—
„ Portorica „	280—	300—
„ Geylon . . .	380—	400—
Slakdor . . .	88—	92—
Špeh . . .	116—	120—
Petrolij v sodu . . .	36—	—
„ zaboji . . .	—	—
Maslo surovo . . .	—	160—
„ kuhano . . .	—	220—
Otrobi debele . . .	1040—	12—
„ drobne . . .	10—	11—
Turšica nova . . .	1320—	1450—
„ za hrano . . .	—	—
Oves . . .	17—	18—

Moka ogerska:

št. 0 K 29-60, št. 1 K 28-80, št. 2 K 28—
„ 3 „ 27-20, „ 4 „ 26-80, „ 5 „ 25-80,
št. 6 K 25—.

Za novo leto

potrebuje se marsikaj novega

Dobr se pri
G. Likarju v Gorici:

Opravitne knjige od 10 vin. do 12 K; tiskovine za duhovnije in županije iz „Nar. tiskarne“ po enaki ceni; 1000 uradnih kuvert s tiskom napisa od 7 K navzgor; 1000 spovednih listkov, črni 5, rdeči 6 K; 100 posetnic s tiskom od 1 K 20 vin. navzgor. — Žepni nožiči, možnički, tobačnice itd. vse po konkurenčni ceni, posebno pa **veliko zalogo krasnih razglednic od 4 do 30 vinarjev komad**

Podpisana naznanjata slavnemu občinstvu da sta prevzela na svojo roko

mlin v Prvačini,

ter zagotavljata, da bosta vedno skrbela za točno in pošteno postrežbo.

Imata tudi hleve za živino. Genjenim družinam se zatorej prav tople priporočata

Frančeškin & Cjan.

Pristno naravno vino

iz starih trt

priporoča č. duhovščini za sv. maše, pa tudi kremlarjem

Anton Stibilj
na Ustji hiš. šte. 80.
pošta AJDOVŠČINA.

Cena je od 12 do 14 gl. hl. Na razpolago ga je 100 hl. Kdor želi, dobi lahko tudi uzorce. Prodaja se v množini od 56 litrov naprej.

**NOVA
TVRDKA
J. ZORNIK**

Gorica, Gospodska ulica 7 (tik Kroj zadr. — prva in edina slovenska trgovina za modno in vsakovrstno drugo blago; — ima najlepšo zalogo okraskov za damske objekte, zimskih jačeger, podoblek, dežnikov, nogavic, rokavic, domačih čevljev, ruskih galošev, svilnenih in volnenih šalov, modercev, kravatikov itd. vse potrebnice za g. krojače in šivilje

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67,
prevzema vsa zidarska dela po najnižji ceni. — Naročena dela se lično izvršujejo.

„Unio catholica“

Poročilo

o delovanju do 31. okt. 1901 v primeri z delovanjem v isti dobi l. 1900.

	1900.	1901.
Premije proti požaru	K 229037-96	K 238523-89
„ za zvonove	22562-85	21516-68
„ proti toči	31317-24	44358-90
Postranska vplačila zavarovancev	44160-46	48723-01
Posebne doklade	—	9259-93
	K 327078-51	K 362382-41
Zavarovane premije:		
v oddelku: požari	K 89665-36	K 99708-59
„ toča	15134-82	20449-98
Izplačane odškodnine v vseh treh oddelkih, odštevisi delež zavarovaln. „	109406-70	104337-32
Znesek za vse nezgode, ki do 30. nov. ni bil še izplačan	K 53258-80	K 38151-79
Zalog za te nezgode	31683-78	52583-25

Vse v l. 1900 plačane odškodnine K 1.600.000; število l. 1900 nabavljenih zvonov 404.

Glavno zastopstvo „Unia Catholica“ v Gorici.

Lastnikom konj!

Podpisani naznanjam, da sem si nabavil najnovije vrste stroj z zračnim pritiskom

za striženje konj.

S tem strojem se ostriže konja v najkrajšem času lično in snažno.

V slučaju potrebe zadostuje poziv po dopisnici. Konja ostrižem na lastniškem domu po jako zmerni ceni.

Za blagohotna naročila se tople priporočam

Franc Čoš,
Rubije pri Gorici.

Najboljša krma za živino
je
KOKOVA ZMES

katera se sedaj rabi kot hrana za živino in zlasti za isto, ki daje mleko, potrjeno od

prof. dr. Pott-a
v Monakovem (Bavarsko).

Dobiva se na prodaj edino pri trgovcu

Josipu Komelu,
ulica proti Soškemu mostu št. 67 (prej K. Sirk) in podružnici v Stolni ulici št. 4.
Uzorec z navodili se razpošiljajo brezplačno.

Cotič Peter

čevljar
v Gosposki ulici hiš. št. 14
(tik zaloge pohištva g. Breščaka)
sprejema naročila vsakovrstnih čevljev bodisi finega ali navadnega izdelka po ugodnih cenah.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici
odlikovan z častno diplomo najvišjega priznanja jubilejne razstave na Dunaju l. 1898.
Iu v Gorici na razstavi l. 1900 s zlato svetinjo izvršuje naročila vsakovrstnega pečiva, tudi najfinejšega, za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.
Vsa naročila izvršujejo točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najljubneje.

Anton Fon.

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krémi pristna domača vina ter postreže tud, z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Martin Šuligoj,

urar v Kanalu

priporočam svojo zalogo šivalnih strojev raznih in najnovejših sistemov.

Ker je to le postranski zaslužek in stanujem na deželi, mi je mogoče postreči z najnižjimi cenami.

Dajem tudi na obroke. Garancija pet let.

Ivan Bednařik

priporočam svojo

knjigoveznicu

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izbiri, kakor: sukno, platno, prelino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce, Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. št. 25, (v lastni hiši)

priporočam častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Mljivec prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valencič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Joemann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7

v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji, izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporočam prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Lekarna

Cristofoletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

(Varstvena znamka)

Želodec, storé, da zgine v kratkem času omotica in šivotna lenost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raje je.

Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitev in pošiljatev pa jedino le v lekarni

CRISTOFOLETTI v Gorici.

Tvrđka

Konjedic & Zajec

v Gorici pred nadškofijo št. 5

priporočam svojo bogato zalogo: najboljšega štajerskega železa, železne, pocinkane, pocinjene in cinkaste ploščevine.

Okove za pohištvo, stavbe, vodne žage, vse potrebščine za obrtnike, kmetijstvo, sadjarstvo, vinogradnike za jesensko in zimsko dobo.

Nagrobne križe, peči, štedilna ognjišča, cevi, predpečnike.

Stavbeniki! pozor!

Vedno sveži Portland in Roman cement. Edina zaloga železnih nosilcev (traverz), cevi za stranišča z vsemi pripravami.

Anton Breščak

Gorica, gosposka ulica št. 14, (blizu lekarn Gironcoli).

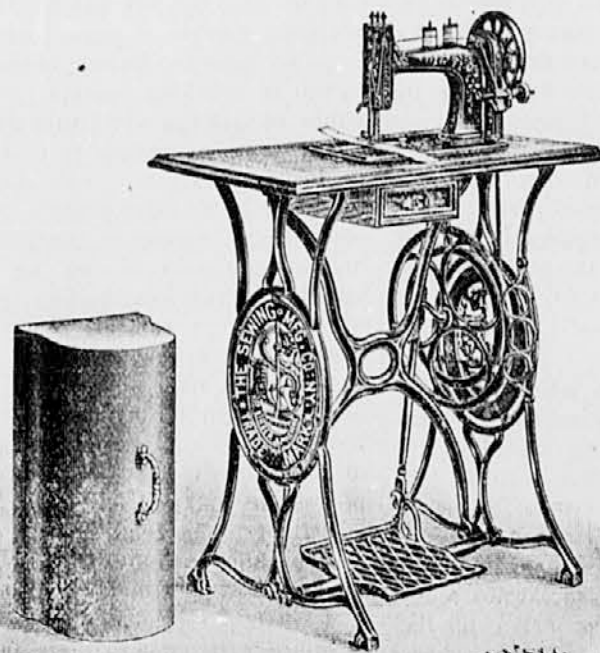
Ima v zalogi vsakovrstno pohištvo za vsak stan. — Oprava po najmodernejših slogih, posebno za spalne, jedilne in posetne sobe je po nemškem slogu.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mize, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice z trsja in celuloida, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbiro ter razne tapecarije. Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času. — Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

V zalogi ima najelegantnejšo sobno opravo, na katero se še posebej opozarja p. n. občinstvo!

Saunig & Dekleva

v Gorici.

Prva slovenska zaloga vsakovrstnih šivalnih in vezejnih strojev (Stickeremaschinen), kakor tudi dvokoles ter samokresov v ulici Municipijo št. 1.

Lastna mehanična delavnica in popravljavnica šivalnih strojev, dvokoles v Nunski ulici hiš. št. 16.

Šivalne stroje se jamči za pet let.

Pred konkurencijo nič strahu!!!

C. kr. priv.

civilni, uradniški in vojaški krojač in trgovec

M. P O V E R A J,

na Travniku št 5.

Naznanjam častitim gospodom odjemalcem in damam, da sem se preselil s svoje krojačnice in trgovino, iz prejšnjih prostorov na Travniku št. 22 v goriznačene prostore na Travniku št. 5.

P. n. občinstvu priporočam svojo izbornu zalogo vsakovrstnega blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn ter gotovih oblek, sobne in dežne plašče, vsakovrstno možko perilo, srajce Jäger, spodnje hlače ter nogovice, oficirske in uradniške priprave, sploh vse, kar je treba paradnim oblekam za vsaki stan.

Izdeluje se haveloke, sako, pelegrine in finije obleke za gospe po najnovejši modi.

Blago se prodaja na meter tako po ceni, da je z menoj nemogoča vsaka konkurenca.

Edina prodaja finih dežnikov iz tovarne odlikovane z zlato svetinjo na pariški razstavi. Vstrežem vsakemu naročilo in po vsaki modi.

Jakob Šuligoj

urar v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 25,

priporočam svojo

prvo slov.

urarsko

delavnico

in popravljavnico ter

zalogo ur

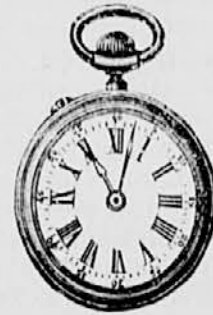
vseh vrst in

kakovostij, na

dalje razno-

vrstne šival-

en stroje najnovejših sistemov in najboljše kakovosti, vse po zmernih cenah. — Vsako popravo je jamči edno leto, šivalne stroje za pet let.

Čebelno-voščene sveče

kilg. po 4.90 K

Za pristnost jamčim z 2000 K

Priporočam se prečastiti duhovščini, slavnemu p. n. občinstvu. Sveče za pogrebe po zelo nizki ceni. Méd pitanec in navadni po zelo nizki ceni. Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,

svečar v Gorici, ulica sv. Antona 7.

Najboljše stiskalnice

za vino in za oljke so naše stiskalnice „HERKULES“, najnovejša in izvrstnega sestava s strojem za dvostruki in trajni pritisk; zajamčena največa uporabnost, večja od vseh drugih stiskalnic.

Najbolje samodelujoče škropilnice za trte patentirane

„SYMPHONIA“

katere delujejo same, ne da jih je treba goniti.

Mlini za grozdje, sadje in oljke. Robkalnice z mastilom za grozdje. Plugi za vinograde. Stroji za sušenje sadja, kakor tudi za vse pridelke rastlinske, živalske in rudne. Stiskalnice za seno, slamo itd. na roko. Mlatilnice za pšenico, čistilnice, rešetalnice, mečkalnice za krmo, ročni mlini za žito v raznih velikostih in vsi drugi gospodarski stroji. — Izdelujejo in prodajajo z jamstvom kot posebnost najnovejšega, izbornega, istinitega pripoznana najboljšega in odlikovanega sestava

PH. MAYFARTH in dr.

c. in kr. izključno privilegovane tvornice gospodarskih in vinarskih strojev na Dunaju, II, Taborstrasse št. 71.

odlikovani v vseh državah sveta z 450 zlatimi, srebrnimi in častnimi kolajnami. Ilustrovani ceniki z mnogimi pohvalnimi pismi franko. — Razprodajatelci se iščejo povsod, kjer še nismo zastopani. — Čuvaj se ponarejanja.